

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALGILADIKLARI İLETİŞİM BECERİSİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Arif ÖZERBAŞ

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

Mehmet BULUT

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

Ertuğrul USTA

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi BOTE Bölümü

Geliş Tarihi: 27.02.2007

Yayına Kabul Tarihi: 26.04.2007

ÖZET

Bu araştırma, Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin akademik başarılarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğretmen adayları, örneklemini ise 2005-2006 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinin; Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dallarının birinci ve ikinci öğretimlerinde öğrenim gören 357 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmada, Sosyo-Ekonomik Düzey ölçeği ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler belirlenen amaçlar doğrultusunda gruplandırılarak frekans ve yüzde olarak hesaplanmıştır. Parametrik verilere ilişkin ikili karşılaştırmalarda (t) testi, çoklu karşılaştırmalarda (ANOVA) kullanılmıştır. Tüm gruplar arasındaki ilişki ve farklar da 0.05 hata payı benimsenmiştir. Veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Araştırma sonucunda, bağımsız değişkenlerden olan sosyo-ekonomik düzey ve bölüm ile iletişim becerileri arasında bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Buna karşılık, Cinsiyet, Öğrenme biçimi (birinci öğretim ve ikinci öğretim) ve akademik başarı düzeyleri değişkenleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: İletişim, İletişim becerisi, Sosyo ekonomik düzey

THE INVESTIGATION OF PRE SERVICE TEACHERS' PERCEIVED COMMUNICATION SKILLS LEVEL

ABSTRACT

This study investigated the effects of pre-service teachers' communication skills level on academic achievement of pre-service teachers. Students of Gazi Education Faculty were in the field of this study and sample of this study were 357 students of both teaching type day time and after 5 p.m. from various departments and programmes such as, Science Teaching Programme, Mathematics Teaching Programme, Primary School Teaching Programme, Social Studies Teaching Programme and English Language Teaching Programme

The method of this study was review of literature and survey. Data were collected with questionnaire. Frequency and percentage of results were grouped and presented. For data analysis, independent t-test and ANOVA were used to compare means of groups at significance level 0.05.

According to results of this study, It was found that there is no significant relation between socio-economic level and communication skills level. However, it was found that there is significant relation between academic achievement and communication skills level. gender and communication skills level. In addition, it was found that there is significant relation between teaching type and communication skills level.

Keywords: Communication, Communication skill, Socio-economic level

1. GİRİŞ

Sosyal hayatta duyulan zaruri ihtiyaçlardan biri de hiç şüphesiz kişilerin iletişim yeterlilikleri olayıdır. Zira iletişim yeterliliği sayesinde insanlar arası demokratik davranışlar yükselmekte, birçok sosyal problem çözülmekte ve uyum olayı kolaylaşmaktadır. İletişim iki veya daha fazla birey arasında anlamları ortak kılma süreci olarak tanımlanabilir. Temel işlevi ise, duygu,düşünce,bilgi ve becerileri paylaşmaktır (Yalın, 2003). İletişim süreci için önemli olan husus; çift yönlü etkileşimin gerçekleşmesidir. Bireyler doğduklarından itibaren iletişime gereksinim duyarlar. Birey dinamik bir varlıktır. Hemen hergün çevresindeki diğer insanlar ile olan iletişimine bağlı olarak yeniden tanımlanırlar (Küçükahmet, 2002). Dolayısıyla iletişim, bireyler için bir tercihten çok zorunluluktur. Bireyler ilişkiler bağlamında ele alınır ve tanımlanır.

İletişim, konuşmak ve dinlemek gibi iki süreç içerir. Bireyler bazen bunların birisinde, bazen de her ikisinde zorluk çekerler. Bazı bireyler konuşmada güçlük çeker, duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanırlar. Hoş olmayan bir durum ile karşılaşmaktan korktukları için hangi kelimeleri kullanacaklarına karar veremezler. Bazıları kelimeleri seçme konusunda ya da duygularını ifade etme konusunda problem yaşarlar. Bazıları ise dinleme konusunda yetersizdirler. Bireyler

çevre ile etkileşime girerek iletişim kurmayı öğrenirler. Bu nedenle birey, sağlıklı iletişim kurmayı uygun ve sağlıklı bir ortamda öğrenebilmektedir.

İnsanların çoğu, basit iletişim becerilerinin eksikliğini hisseder. Bazıları en son söylemeleri gereken şeyleri en başta söylerler. Bazıları ise isteklerini karşı tarafa iletme konusunda başarısız olurlar (Voltan-Acar, 1995). İletişim sağlıklı gerçekleşmediği durumlarda insanlar kendilerini yalnız, dışlanmış ya da mesleki yaşamlarında başarısız bulabilirler. Bireyler arası beceriler öğrenilmezse, ilişki için başlıca unsurlardan olan üretkenlik ve memnuniyet kaybedilir. Beceri sözcüğü, bazı etkinliklerde yeterlik ve uzmanlık anlamlarını içermektedir. Öte yandan becerilerin en gerekli unsuru, istenilen amaca ulaşmak için etkili bir tercih sıralaması yapabilmektedir. Beceri kavramı daha çok sahip olunan becerideki güçlü ve eksikliklerin her ikisinin karışımı olarak düşünülebilir. Teknolojik değişimlerin çok hızlı olduğu günümüzde, insanların yaşamları gerek ekonomik ve siyasal yönden, gerekse toplumsal ve psikolojik yönden karmaşıklaşmıştır. İletişim çağı olarak nitelenen çağımızda insanların iletişim kurmaları, doyurucu kişiler arası ilişkiler gerçekleştirmeleri zorlaşmaktadır. Bu durumda insan ilişkileri, gerek kişisel, gerekse toplumsal düzeyde insanlığın

geleceğini tehdit eden bir sorun olarak karşımıza çıkabilmektedir (Doğan, 1990).

İletişim becerisi gelişmiş kişiler, hayatlarında karşılaştıkları sorunlarla daha sağlıklı başa çıkabilmekte, doyurucu ilişkiler geliştirebilmekte ve iş hayatlarında daha başarılı olabilmektedirler. Bu nedenle iletişime ilişkin çalışmaların yalnızca ruh sağlığını tedavi edici olarak yapılmadığı, endüstri ve diğer yardım meslekleri alanlarında da etkililiği artırmak amacıyla programlar oluşturulduğu görülmektedir. Her ne kadar insan, iletişime ilişkin bir donanımla dünyaya gelse ve doğduğu andan itibaren iletişim kurmaya başlasa da, iletişimin her zaman etkili olduğu söylenemez. İletişimde ortaya çıkan problemler duygu, düşünce ya da bilgilerin doğru iletilmemesine neden olmaktadır. İletişimin sağlıklı olduğu yerde de insanlar kendi gereksinimlerini karşılayamaz, sağlıklı, doyurucu ilişkiler geliştiremez ve memnuniyetin yerini hoşnutsuzluk alır (Cüceloğlu, 1997).

Karşılaşılan kişiler arası ve kişisel sorunların bir kısmı bireylerin duygularını anlatmada ya da ilgi ve isteklerini kendileri için önemli olan bireylere iletmede başarısız olmalarından kaynaklanmaktadır. Burada, iletişimi başlatan kişiden kaynaklanan bir problem olabileceği gibi, iletişim ortamından ya da iletilen kişiden kaynaklanan sorunlar da söz konusu olabilir. Tüm bu açıklamalardan sağlıklı ve

mutlu bir yaşam için duygu, düşünce, istek ve yaşantılarını amaçladıkları biçimde ve doğru olarak aktarılmasının, alınan mesajın doğru anlamlandırılmasının ve ortak bir anlam oluşturulmasının önemi ortaya çıkmaktadır. İletişim eylemini etkin bir biçimde kurmak, sürdürmek ve bundan bir doyum elde etmek için, iletişim becerileri gerekmektedir (Demirci, 2002).

Kişiler arası etkili ilişkiler için iletişim becerilerinin geliştirilmesine gereksinim vardır. Bu da insanların ilişki becerileri alanında eğitilmesi, bu becerilerin daha açık bir şekilde tanımlanması ve ifade edilmesi anlamına gelmektedir (Yüksel-Şahin, 1997). Sosyal beceriler arasında kabul edilen iletişim becerileri, birbiri ile ilişkili olan empati, sözlü ve sözsüz iletişim, dinleme becerisi, doğru geri ileti verme, benden dili kullanma gibi bir dizi beceriyi içinde barındırmaktadır. Bu beceriler çoğunlukla tek başına olmayan, diğer duygu ve beceriler ile tanımlanan yeterliliklerdir. Ancak Holbrink ve Enqels (1997)' in de belirttiği gibi sosyal beceriler kazanmak isteyen herkese öğretilir (Akt. Demirci,2002).

İletişim becerilerinin geliştirilmesi, aile, iş ve okul hayatında başarılı olmak için gereklidir. Bireylere iletişim becerilerini kazandıracak grup çalışmalarının yaptırılması son derece önemlidir. İletişim grubu yaşantısı, bireylerin sözel ve sözel olmayan mesajları daha iyi anlar hale

gelmelerine, iletişime ilişkin engelleri daha iyi tanımlarına ve daha sağlıklı doyurucu ilişkiler geliştirebilmelerine yardımcı olabilmektedir.

Grup yaşantısı içinde, üyelerin iletişime ilişkin bilgileri, kendilerine ilişkin farkındalıkları artar. Üyeler iletişimi neyin olumlu ; neyin olumsuz yönde etkilediğini öğrenirler. Savunucu iletişim gittikçe azalır, bunun yerini açık iletişim alır. Açık iletişim bireylerin birbirlerine güven duygusunu artırır. Bunun yanında grubun mikrokozmos özelliği nedeniyle kazanılan beceriler grup içinde daha rahat uygulanabilir duruma gelir (Votan-Acar, 1995). Günümüzde eğitim kurumlarında sosyal becerilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle okullarda öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesine gereksinim vardır. Feller (1994)' e göre, okul ortamındaki öğrencilere öğretilen iletişim becerileri, onların mezun olduktan sonraki iş yaşamında, evde ve çeşitli eğitim ortamlarında kullanabilecekleri yararlı becerilerdir.

İnsan yaşamında yoğun değişikliklerin görüldüğü ve gençlerin büyük çoğunluğunun uyum problemleri yaşadığı ergenlik dönemi, 12 yaş dolaylarında başlayıp 22 yaşına kadar sürebilmektedir (Yörükoğlu, 1996). Bu dönemde gençlerin kimlik duygusunu geliştirmeye, arkadaşları ile yakın ilişkiler kurmaya ve kendilerine ilişkin olumlu bir benlik algısı kazanmaya

gereksinimleri vardır. Ergenlik dönemini yaşayan çocuk, bir yandan "ben kimim? Arkadaşlarım arasındaki yerim nedir?" gibi sorularla kendi kimlik duygusunu oluşturmaya çalışırken bir yandan da çevresindeki insanları etkilemeye ve hayatının denetimini eline almaya çalışır.

Ergenlik dönemi, öğrencilerin hızlı bedensel değişimleri yaşadığı, çocuk için çevresi ile ilişkilerinin çok önem kazandığı bir dönemdir. Ergenlik çağında, gencin sosyal algı ve insan ilişkileri ile ilgili kavramlarında gelişmeler görülür. Bu devrede kişi, algılamalarında genel ve yüzeysel betimlemeler yerine, kişi ve duruma göre daha özel ve ayırt edici açıklayıcı tanımlamalar kullanır. Buna bağlı olarak genç, anne babasını, rollerinin içinde görmenin ötesine geçerek, kendilerinden ayrı bireyler olarak değerlendirmeye başlar (Hortaçsu, 1997). Anne babasını, rollerinin ötesinde görmeye başlayan ergen, anne babasını kendi özgürlüklerini kısıtlayan bir otorite olarak görebilir.

Ergenlerin algılama düzeylerindeki bu değişme doğal olarak, anne baba ile çocuk arasındaki ilişkilerin niteliğinin değişmesine neden olur. Ergen daha fazla bağımsız hareket ederek kendi hayatının kontrolünü eline almaya çatır. Anne baba ise çoğunlukla çocuklarının, istediği özgürlük tanımları için yeterli olmadıklarını düşünerek yapmak istediklerine sınırlamalar getirirler. Aile

içindeki iletişim örüntüsünün bu yönde değişmesi sıklıkla anne baba ile çocuklar arasında çatışmaların çıkmasına neden olur.

Bu dönemde ergen hem kendi istekleri ile çevresinin beklentileri arasında denge kurmak, hem de çevresindekilerin kendisine değer verdiğini, saygı duyduğunu ve çevresi tarafından aranan bir insan olduğunu hissetmek gibi zor bir beceriyi ortaya koymak durumundadır. Üniversiteye gelen bireylerin çoğu, ergenlik döneminin son aşamasını yaşayan ve yetişkinliğe hazırlanan konumda olmaktadır. Bununla beraber ne tam yetişkin ne de tam ergendir. Birey fiziksel ve ruhsal değişmelerin devam ettiği yeni gelmiş olduğu üniversite ortamına uyum sağlamakta zorlandığı karmaşık bir dönemdedir. Bu dönemde birey, kendini geliştirmeye çalışırken, bir taraftan da çevresindeki yeni tanımaya çalıştığı kişiler ile iyi ilişkiler kurmaya ve çevresinde aranan bir insan olmaya çalışmaktadır (Yavuzer, 1993). Bireyin bu dönemde çevresinden alacağı olumlu mesajlar öğrencinin sağlıklı bir benlik algısı geliştirmesi, üretken bir birey olabilmesi ve okul başarısı için çok önemlidir. Bugünkü mevcut literatüre baktığımızda iletişim becerilerinin kazandırılmasına yönelik çalışmaların yapıldığını görmekteyiz. Ancak özellikle üniversite gençliğine yönelik okul ortamında bu becerilerin kazandırılması amacıyla yapılan çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir.

Bu çalışmada sözü edilen eksikliğe bağlı olarak Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim bölümünde farklı anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri araştırılmıştır.

2. AMAÇ

Bu çalışmanın genel amacı, üniversitede okuyan öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerinin ne olduğu saptamaktır. Bu genel amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının; Cinsiyet, Sosyo ekonomik düzey, Birinci ve ikinci öğretim, Akademik başarı düzeyleri, Bölüm, değişkenleriyle öğrencilerin iletişim becerileri arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır.

3. YÖNTEM

Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada genel tarama modeli çerçevesinde literatürün taranması ve anket tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler belirlenen amaçlar doğrultusunda gruplandırılarak frekans ve yüzde olarak hesaplanmıştır. Parametrik verilere ilişkin ikili karşılaştırmalarda (t) testi, çoklu karşılaştırmalarda (ANOVA) kullanılmıştır. Tüm gruplar arasındaki ilişki ve farklarda

0.05 hata payı benimsenmiştir. Veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

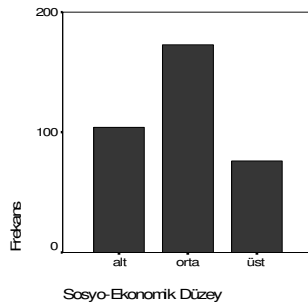
3.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini 2005-2006 öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 357 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğretmen adayları Sosyal Bilgiler öğretmenliği (N=126), Fen Bilgisi öğretmenliği (142), İngilizce Öğretmenliği (N=20) ve ilköğretim Matematik Öğretmenliği (N=69) bölümleri gibi farklı disiplinlerden seçilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki tür veri toplama aracı uygulanmıştır. Birincisi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemek için, Bacanlı(2003) tarafından geliştirilen Sosyo-Ekonomik Düzey ölçeği kullanılmıştır. Uygulama sonucunda öğretmen adayları alt sosyo-ekonomik düzeyde(N=104), orta sosyo-ekonomik düzeyde(N=173) ve üst sosyo-ekonomik düzeyde(N=76) aşağıdaki grafikteki gibi dağılım göstermişlerdir.

Grafik.1. Öğretmen Adaylarının Sosyo-Ekonomik düzeyleri

İkinci ölçekte ise, öğretmen adaylarının iletişim becerisi düzeylerini ölçmek amacıyla Korkut (1996) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır. Uygulanan bu ölçeğin maddeleri, bireylerin ilişkilerinde nasıl olduklarını düşünerek yanıtlayabilecekleri beşli likert tipinde 25 ifadeden oluşmaktadır. Ölçeğin bu araştırma için yapılan güvenilirlik çalışmasında ilk olarak İBDÖ'nun iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. İlköğretim bölümü (Fen bilgisi, Sınıf öğretmenliği ve Sosyal bilgiler) anabilim dallarında öğrenim gören 98 öğrenciye ölçeğin uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen cronbach alfa katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin dört hafta ara ile 98 öğrenciye uygulanması ile elde edilen test –tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .72 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin bu araştırmada kullanılmadan önce yine İlköğretim bölümü (Fen bilgisi, Sınıf öğretmenliği ve Sosyal bilgiler) anabilim dalında öğrenim gören 98 öğrenci üzerinde ölçeğin uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonunda yapılan faktör analizinde ölçeğin tek boyutlu olduğu bulunmuştur.

Yine İBDÖ ölçeği Korkut (1999), tarafından 58 üniversite öğrencisi ve 61 yetişkin ile yaptığı güvenilirlik çalışmasında ise İBDÖ'nün testin tekrarı güvenilirlik katsayısını üniversite öğrencileri için .78 ve

cronbach alfa katsayısını .86 olarak bulmuştur. Bu sonuç da araştırmacının uygulamasıyla paralel sonuçlar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmalar sonunda elde edilen bulgular doğrultusunda, ölçeğin güvenirlik ve geçerlik yönünden tatmin edici bir düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen adaylarının iletişim becerileri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için bağımsız örneklemler t-testi (independent samples t-test) kullanılmıştır. Tablo.1.'de öğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarıyla ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Kız	200	142.33	7.87	319	1.543	.004
Erkek	121	100.61	10.87			

Öğretmen adaylarının iletişim becerileri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t_{(319)} = 1.543, p < .05$]. Bu bulgu, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre iletişim becerisi daha yüksek puan ortalamasına sahiptirler. Buna göre kız öğretmen adaylarının iletişim becerisi erkek öğretmen adaylarına göre iletişim becerilerini daha etkili ve yeterli olarak kullandıkları söylenebilir. Bu bulgu (Saracaloğlu ve ark.(2001), Güven ve

Akyüz (2001) bulguları ile de tutarlılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bir bölümü I. Öğretim (N=155) diğer bölümü ise II. Öğretimde (N=164) öğrenim görmektedirler. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri öğrenim türüne (I.Öğretim - II. Öğretim) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için bağımsız örneklemler t-testi (independent samples t-test) kullanılmıştır. Tablo.2.'de öğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarıyla ilgili veriler görünmektedir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Puanlarının Öğrenim Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
I.öğretim	155	101.90	8.17	317	0.342	.013
II.öğretim	164	101.52	10.99			

Öğretmen adaylarının iletişim becerileri öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir [$t_{(317)}=0.342$, $p<.05$]. Bu bulgu, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğrenim türü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu (Korkut 1986, ve Mizzi 1991) bulguları ile de tutarlılık göstermektedir.

Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla ilişkisiz örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre ANOVA sonuçları Tablo.3'de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Puanlarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	439.404	3	146.468	1.537	.205
Gruplar içi	29446.142	309	95.295		
Toplam	29885.546	312			

Analiz sonuçları, öğretmen adaylarının iletişim becerileriyle arasında öğrenim gördükleri bölümler arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir [$F_{(3-309)}=1.537$, $p>.05$]. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, öğrenim görülen bölüme bağlı olarak değişmemektedir.

Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin sosyo-ekonomik düzeylere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla ilişkisiz örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin sosyo-ekonomik düzeylere göre ANOVA sonuçları Tablo.4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeylere Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	28.892	2	14.446	.153	.858
Gruplar içi	29144.432	308	94.625		
Toplam	29173.325	310			

Analiz sonuçları, öğretmen adaylarının iletişim becerileri arasında sosyo-ekonomik düzeyler bakımından anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir [$F_{(2-308)}=0.153, p>.05$]. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, sosyo-ekonomik düzeylere bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin akademik başarılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla ilişkisiz örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin akademik başarılarına göre ANOVA sonuçları Tablo.5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Puanlarının Akademik Başarılarına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	502.514	2	251.257	3.314	.038
Gruplar içi	16830.375	222	75.813		
Toplam	17332.889	224			

Analiz sonuçları, öğretmen adaylarının iletişim becerileri arasında akademik başarıları bakımından anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir [$F_{(2-222)}=3.314, p<.05$]. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, akademik başarılarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Akademik başarı düzeyleri arası farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe

testinin sonuçlarına göre, sadece iyi başarı düzeyindeki düzeydeki öğretmen adaylarının ($\bar{X}=101.89$) iletişim becerilerinin zayıf düzeydeki öğretmen adaylarından ($\bar{X}=94.70$) daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Öte yandan öğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarının akademik başarı düzeylerine göre dağılımına baktığımızda orta düzeydeki öğretmen adayları ($\bar{X}=100.41$)

ile iyi düzeydeki öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 101.89$) iletişim becerilerinin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada öğretmen adaylarının sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemek için Bacanlı (2003) tarafından geliştirilen Sosyo-Ekonomik Düzey ölçeği kullanılmıştır. Uygulama sonucunda öğretmen adayları alt sosyo-ekonomik düzeyde (N=104), orta sosyo-ekonomik düzeyde (N=173) ve üst sosyo-ekonomik düzeyde (N=76) bir dağılım göstermişlerdir. Bu sonuç, öğretmenlik mesleğini tercih eden öğrencilerin genellikle orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden gelen öğrencilerden oluştuğu şeklinde yorumlanmıştır. Araştırmanın diğer sonuçlarına bakıldığında, Öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerinin cinsiyet, birinci ve ikinci öğretime ve öğrencilerin akademik başarı düzeyleri değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bir bölümü I. Öğretim (N=155) diğer bölümü ise II. Öğretim (N=164) kademelerindedir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri öğrenim türüne (I. Öğretim - II. Öğretim) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen sonuç, öğretmen adaylarının iletişim becerileri öğrenim türüne göre anlamlı bir

farkın olduğunu görülmüştür. Bu sonuç, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğrenim türü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Öğretmen adaylarının iletişim becerileri arasında öğrenim gördükleri bölümler bakımından anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, öğrenim görülen bölüme bağlı olarak herhangi bir farkın olmadığı şeklinde yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri arasında sosyo-ekonomik düzeyler bakımından anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, sosyo-ekonomik düzeylere bağlı olarak anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyin öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri üzerinde bir etkisinin bulunmaması, ülkemizde öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ne olursa olsun, tüm okullarda aynı eğitim yaklaşımına sahip olunması ile açıklanabilir. Bu eğitim yaklaşımı, öğretmen adaylarının sosyal ve psikolojik gelişimlerinden ziyade, akademik başarılarına vurgu yapmaktadır. Bu sonuç literatürde iletişim beceri düzeyleri konusunda yapılan bir çok araştırma bulgusu ile tutarlılık göstermektedir (Bacanlı, 2003, Korkut, 1999, Meijer et. Al, 2000).

Öğretmen adaylarının akademik başarıları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle öğretmen adaylarının iletişim becerileri, akademik başarılarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değiştiği görülmüştür. Akademik başarı düzeyleri arası farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, sadece iyi başarı düzeyindeki düzeydeki öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 101.89$) iletişim becerilerinin zayıf düzeydeki öğretmen adaylarından ($\bar{X} = 94.70$) daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Öte yandan öğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarının akademik başarı düzeylerine göre dağılımına baktığımızda orta düzeydeki öğretmen adayları ($\bar{X} = 100.41$) ile iyi düzeydeki öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 101.89$) iletişim becerilerinin birbirine oldukça yakın olduğu görülmüştür.

Yapılan bu araştırmada öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri yalnızca Cinsiyet, Sosyo ekonomik düzey, Birinci ve ikinci öğretim, Akademik başarı düzeyleri, Bölüm değişkenleri açısından incelenmiştir. Ancak iletişim düzeyi becerilerinin bu değişkenlerden farklı değişkenler açısından incelenmesi de gerekmektedir. Böylece ülkemizde, öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerinin başka hangi değişkenlere bağlı olarak farklılaştığı daha fazla netlik

kazanacaktır. Bu da iletişim beceri düzeyleri alanında yapılacak eğitim çalışmalarının etkililiğini artıracaktır.

6. KAYNAKLAR

- Bacanlı, Hasan, 1999, Sosyal Beceri Eğitimi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Bacanlı, Hasan , 2003, Sosyo-Ekonomik Düzey ölçeği. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Ankara, 3 (2). Kasım.
- Batlaş, Zuhale A. Batlaş, 1998, Beden Dili. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Şener, 2002, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara, Pegem-A Yayıncılık.
- Chant, Simon , 2002, Communication Skills Training in Healthcare: a Review Of The Literature. Nurse Education Today. 22.
- Cüceloğlu, Doğan, 2002, Keşke'siz Bir Yaşam İçin İletişim Donanımları. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Demirci, Emine E, 2002, İletişim Becerileri Eğitiminin Merkez Eğitim Merkezi'ne Devam Eden Genç İşçilerin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerine Etkisi. Ankara:
- Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- Deryakulu, D., 1992, Öğretim elemanı-öğrenci arası iletişimde istenilen öğretim elemanı davranışlarının gösterilmesini engelleyen faktörler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deryakulu, D., 2000 Yapıcı Öğrenme.A.Şimşek (Editör): Sınıfta Demokrasi s.53-77). Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Doğan, Süleyman, 1990, Yurt dışından Dönen Gençlerin Rehberlik İhtiyacı. Eğitim Bilimleri sempozyumu. İstanbul.
- Ergin, Akif; Cem B., 2000, Eğitimde İletişim. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Feller, R. Ve Diğerleri, 1994, School counselor Role in Planning and İntegractıon Basic Skills. Eric Diegest.
- Hortaçsu, Nuran, 1997, İnsan İlişkileri. Ankara, İmge Yayınevi.
- Korkut, Fidan, 1996, İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları.Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2(7): 18-23.
- Korkut, Fidan, 1999, Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerini Değerlendirilmesi. 4. Eğitim Bilimleri Kongresi Yayınları.
- Küçükahmet, Leyla, 2002, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme. Ankara.
- Miell, Dorothy, 1996, Social İnteraction and Personel Rlationship. London: SAGE.
- Morgan, Clifford, 1995, Psikolojiye Giriş. Ankara, H.Ü. Psikoloji Yayınları.
- Özer, A. Kadir, 2000, İletişimsizlik Becerisi. İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- Öztaş, Rukiye, 2001, Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri. Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi).
- Razavi, D. ve Delvaux, N., 1997, Communication Skills and Psychological Training in oncology. European Journal of Cancer. Vol. 33 Suppl. 6.
- Şimşek, Nurettin, 2004, Yapılandırmacı Öğrenme ve Öğretime Eleştirel Bir Yaklaşım. Eğitim Bilimleri ve Uygulama. 3, (5), 115-139.
- VoltanAcar, N,Jeffries Mc. W., 2000, Ergen Ve Çocukla İletişim: Öğretme, Destekleme Ve Çocuk Yetiştirme Sanatı. İstanbul: US-A Yayıncılık.
- Yalın, H.İ., 2003, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yavuzer, Haluk, 1993, Çocuk ve Suç.
İstanbul, Remzi Kitabevi.

Yüksel-Şahin, Fulya, 1997, Grupla İletişim
Becerileri Eğitiminin Üniversite
Öğrencilerinin İletişim Becerileri
Üzerine Etkisi. Ankara: Gazi
Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora
Tezi).